

Sygn. akt III AUa 504/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2017 r. w Lublinie

sprawy B. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji B. T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 23 marca 2017 r. sygn. akt VIII U 1852/15

oddala apelację.

Małgorzata Rokicka-Radoniewicz Elżbieta Gawda Elżbieta Czaja

III AUa 504/17

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie B. T. od decyzji zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. odmawiającej prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach prawnych:

B. T., urodzony (...), w dniu 5 października 2015 roku złożył wniosek o emeryturę.

Zaskarżoną decyzją z dnia 23 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił B. T. prawa do emerytury.

W toku postępowania sądowego pozwany uznał ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 31 grudnia 1998 r. w wymiarze 25 lat.

W dniu 12 października 2016 r. skarżący złożył do organu rentowego wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy nie uwzględnił 15-letniego okresu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych.

B. T. został zatrudniony w (...)” w L. na podstawie umowy o pracę z dnia 1 lutego 1977 roku, na czas nieokreślony, na stanowisku ślusarza.

Z dniem 1 sierpnia 1979 roku wnioskodawca został przeniesiony na stanowisko magazyniera cukru, zaś od dnia 15 października 1979 r. powierzono mu stanowisko zastępcy kierownika magazynu cukru. Na powyższym stanowisku wnioskodawca pracował do dnia 31 lipca 2004 roku.

Zgodnie ze szczegółowym zakresem obowiązków i czynności służbowych, podpisanym przez skarżącego w dniu 1 sierpnia 1979 roku, do obowiązków B. T. należało m.in. w okresie remontowym (między kampanijnym) nadzór nad pracą pracowników zatrudnionych w magazynie, prowadzenie dokumentacji płacowej robotników, ewidencjonowanie czasu pracy robotników, sporządzanie dokumentacji płacowej, w okresie kampanijnym prowadzenie samodzielnie zmiany, nadzorowanie pracy pracowników magazynowych z równoczesnym prowadzeniem niezbędnej dokumentacji płacowo-rozliczeniowej, czuwanie nad bieżącym właściwym magazynowaniem cukru przyjmowanego bezpośrednio z produkcji, prowadzenie niezbędnej dokumentacji magazynowej w zakresie przychodów i rozchodów cukru, czuwanie nad właściwym wykorzystaniem środków transportowych, bieżąca współpraca z kierownikiem wydziału techniczno-produkcyjnego i kierownikiem laboratorium w zakresie opiniowania cukru przeznaczonego do obrotu handlowego oraz magazynowanie i prawidłowe prowadzenie dokumentacji opakowań uszkodzonych.

W kolejnym zakresie obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności wnioskodawcy z dnia 1 marca 1997 wskazano, iż do zadań B. T. należy przygotowywanie i utrzymanie zgodnie z normą stanu pomieszczeń magazynowych, przyjmowanie, składowanie i wydawanie cukru zgodnie z obowiązującymi normami oraz ewidencja obrotu cukru i palet.

Ubezpieczony wykonywał swoje obowiązki w pełnym wymiarze czasu pracy w godzinach od 7.00 do 15.00. Do czynności wykonywanych przez skarżącego należało obliczanie stanu magazynu cukru i spisywanie taboru kolejowego. Ponadto wnioskodawca prowadził również dokumentację magazynową z przychodów i rozchodów cukru oraz wypełniał kartoteki. Do zadań B. T. należało przeprowadzanie instruktarzu BHP. Wnioskodawca będąc zatrudniony na stanowisku zastępcy kierownika magazynu miał przyznany dodatek funkcyjny.

Cukier w magazynie przechowywany był w workach papierowych i jutowych. Worki z cukrem ważyły 50 kg, zaś paczki z cukrem po 10 kg. Prace załadunkową cukru wykonywali zatrudnieni w tym celu pracownicy fizyczni. W zakładzie pracy zatrudnieni byli również podlegli skarżącemu brygadziści. Wnioskodawca wskazywał pracownikom sposób ułożenia cukru w wagonach i samochodach. W magazynie znajdowały się transportery, za pomocą których przenoszono cukier w workach, zaś cukier w paczkach przenoszony był z pomocą wózków. Samochody były załadowywane w ten sposób, że cukier dowożono do samochodu wózkami widłowymi na paletach, a następnie dwóch pracowników wózkami ręcznymi przeciągało te palety w odpowiednie miejsce.

Przechodząc do oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy oraz zeznaniom świadków w zakresie w jakim odnoszą się do czynności administracyjno-biurowych, którymi zajmował się wnioskodawca tj. obliczanie stanu magazynu cukru, spisywanie taboru kolejowego, prowadzenie

dokumentacji magazynowej z przychodów i rozchodów cukru, wypełnianie kartotek oraz prowadzenie instruktarzu BHP. Powyższe czynności odpowiadają zakresowi czynności, który wnioskodawca otrzymał i podpisał w dniu 1 sierpnia 1979 roku.

Z zakresu obowiązków wnioskodawcy wynika, iż wykonywał on szereg czynności administracyjno-biurowych tj. prowadzenie dokumentacji płacowej robotników, ewidencjonowanie czasu pracy robotników, sporządzanie dokumentacji płacowej, nadzorowanie pracy pracowników magazynowych z równoczesnym prowadzeniem niezbędnej dokumentacji płacowo-rozliczeniowej, prowadzenie niezbędnej dokumentacji magazynowej w zakresie przychodów i rozchodów cukru, bieżąca współpraca z kierownikiem wydziału techniczno-produkcyjnego i kierownikiem laboratorium w zakresie opiniowania cukru przeznaczonego do obrotu handlowego oraz magazynowanie i prawidłowe prowadzenie dokumentacji opakowań uszkodzonych.

Sąd Okręgowy zważył, że dokumentacja osobowa ubezpieczonego była prowadzona w sposób rzetelny oraz na bieżąco w okresie zatrudnienia wnioskodawcy, wobec czego brak jest podstaw do uznania, iż zawiera nieprawidłowe informacje.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom świadków przesłuchanych w sprawie oraz wnioskodawcy w zakresie dotyczącym czasu pracy, który wnioskodawca miał poświęcać na wykonywanie prac przy transportowaniu cukru oraz nadzorowaniu tych prac skoro zakres jego obowiązków w zdecydowanej przewadze dotyczył prac administracyjno-biurowych.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że skarżący w pewnym zakresie uczestniczył przy pracach załadunkowych cukru. B. T. wskazywał pracownikom sposób ułożenia cukru w wagonach i samochodach. Faktycznie prace załadunkowe cukru wykonywali zatrudnieni w tym celu pracownicy fizyczni. Wykonywał on jednak szereg czynności administracyjno-biurowych niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania podległego mu magazynu cukru, zatem, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można uznać, iż praca polegająca na ciężkich pracach załadunkowych i wyładunkowych, miałyby stanowić jego podstawowy zakres obowiązków również w ramach sprawowanego nadzoru bezpośredniego przy tych pracach.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny również w oparciu o dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie.

W oparciu o poczynione ustalenia Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania, przywołując przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 887) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z treścią art. 184 ust. 1 i 2 tej ustawy mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 cytowanej ustawy stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których

osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 4 ust. 1 cyt. rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie udowodnił sprawowania dozoru dozór inżynieryjno-technicznego na wydziale lub oddziale, na którym jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie - wykaz A dział XIV poz. 24 cyt. rozporządzenia i że faktycznie wykonywał pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku uprawniającym do przejścia na emeryturę w obniżonym wieku.

Sąd Okręgowy zważył, że prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jest uzasadnione szybszą utratą zdolności do zarabkowania, z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 roku, I UK 393/10, Lex nr 950426).

W ocenie Sądu Okręgowego nie można wywodzić pracy w warunkach szczególnych tylko z faktu kontrolowania lub bycia przełożonym pracowników, wykonujących prace w warunkach szczególnych. Praca ta musi być rzeczywiście wykonywana w tych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika bezspornie, że w czasie zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku zastępcy kierownika magazynu cukru w (...) w L., przeważającą część jego obowiązków zawodowych stanowiła praca biurowa w szerokim tego słowa rozumieniu. Co prawda do jego obowiązków należało również kontrolowanie przebiegu prac przy załadunku cukru, jednak wobec szeregu innych obowiązków nie można przyjąć, by jego podstawowym, głównym zadaniem był jedynie nadzór bezpośredni pracowników dokonujących tego przeładunku, a zwłaszcza że w zakładzie pracy zatrudniani byli również brygadziści, którzy sprawowali bezpośredni nadzór nad tymi pracownikami wykonującymi ciężkie prace załadunkowe.

Analiza zakresów czynności B. T. wskazuje, że do podstawowych obowiązków ubezpieczonego należały w znacznej mierze czynności

o charakterze administracyjno-biurowym oraz że w dużym zakresie były to czynności niezwiązane z dozorem technicznym. Nie sposób też uznać, że te typowe prace umysłowo-biurowe stanowiły marginalny wycinek w zakresie jego obowiązków, jak to usiłował przedstawić ubezpieczony. Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, skarżący nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązków w oddziale, na którym były wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Z tych względów i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, poprzez odmowę wiarygodności zeznaniom świadków w zakresie, w jakim potwierdzili wykonywanie przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych stale, w okresie 15 lat, w

sytuacji gdy zeznania te były spójne, świadkowie jednoznacznie opisali przebieg pracy skarżącego i nie zachodziły okoliczności mogące skutkować odmową przyznania wiarygodności tym zeznaniom;

2) naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i dokonanie oceny obowiązków wnioskodawcy z naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów, przez przyjęcie, że do podstawowych obowiązków wnioskodawcy należały czynności administracyjno-biurowe, niezwiązane z dozorem technicznym w sytuacji gdy podstawowym obowiązkiem wnioskodawcy było sprawowanie bezpośredniego nadzoru i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w warunkach szczególnych;

3) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez uznanie, że wnioskodawca nie spełnił warunku ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych;

4) naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niezastosowanie i nieprzyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomimo spełnienia wymogów przewidzianych w tych przepisach.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Wnosił też o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu apelacji skarżący przedstawił argumentację na poparcie stawianych zarzutów.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wnosił o jej oddalenie.

Opierając się na ustaleniach faktycznych jak i rozważaniach prawnych poczynionych przez Sąd I instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny akceptuje w całości ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji, zatem nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r. II CKN 923/97, OSNC 1999/3/60).

Rację ma skarżący zarzucając, że Sąd Okręgowy naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów, co nie zmienia faktu, że zebrany w sprawie materiał dowodowy przeczy uznaniu pracy wnioskodawcy za pracę w warunkach szczególnych.

Zeznania S. S. wskazują, że wnioskodawca nadzorował załadunek cukru na wagony i samochody ale również nadzorował operatorów wózków widłowych i sporządzał „jakąś” dokumentację. Z zeznań świadków J. S., J. D. i T. W. wynika, że skarżący nadzorował załadunek ale również sporządzał dokumentację, wydawał cukier, zliczał wagony, nadzorował pracowników układających cukier w pryzmy, prowadził kartoteki. Świadkowie złożyli zeznania oparte na własnej obserwacji pracy wnioskodawcy, zatem brak było podstaw do uznania, że zeznania te nie zasługują na wiarę.

Sąd Apelacyjny zmienił ocenę dowodów dokonaną przez Sąd Okręgowy uznając zeznania świadków za wiarygodne.

Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala jednak na przyjęcie, że wnioskodawca na stanowisku zastępcy kierownika magazynu wykonywał przez 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych. Wymóg taki wynika z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia Rady ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., zgodnie z którym okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Jednocześnie przepisy rozporządzenia stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. W wykaz A dziale XIV poz. 24 wymieniony jest dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Do obowiązków wnioskodawcy należało m.in. nadzorowanie pracowników wykonujących ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe, wymienione w wykazie A dziale VIII poz. 1. Nie były to jednak jedyne czynności, jakie wykonywał. Słusznie Sąd Okręgowy oparł swoje ustalenia na zakresach czynności skarżącego, z których wynika szereg obowiązków administracyjno-biurowych, niezwiązanych z dozorem np. prowadzenie dokumentacji magazynowej z przychodów i rozchodów cukru, wypełnianie kartotek, obliczanie stanu magazynu cukru i spisywanie taboru kolejowego, przyjmowanie, składowanie i wydawanie cukru, magazynowanie i prawidłowe prowadzenie dokumentacji opakowań uszkodzonych, czuwanie nad właściwym wykorzystaniem środków transportowych, czuwanie nad bieżącym właściwym magazynowaniem cukru przyjmowanego bezpośrednio z produkcji. Czynności te wychodzą poza dozór nad ciężkimi pracami załadunkowymi i wyładunkowymi.

Nadto z zeznań samego wnioskodawcy wynika, że dozór nad powyższymi pracami nie był wykonywany stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wnioskodawca zeznał bowiem, że zajmował się nie tylko dozorem nad pracami załadunkowymi i wyładunkowymi ale nadto spisywał tabor kolejowy, nadzorował układanie worków z cukrem z przemy, prowadził dokumentację przychodów i rozchodów oraz kartoteki. Fakty te potwierdzili świadkowie J. S., J. D. i T. W.. Tym samym brak podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy zajmował się wyłącznie dozorem nad ciężkimi pracami załadunkowymi

i wyładunkowymi.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie dopuścił się zatem naruszenia prawa materialnego, tj. art. 184 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pojęcie „pracy w warunkach szczególnych” jest pojęciem prawnym, co oznacza, że tylko praca skatalogowana w wykazach stanowiących załącznik do cyt. rozporządzenia, wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jest pracą w warunkach szczególnych. Dowody zgromadzone w niniejszej sprawie wskazują, że wnioskodawca wykonywał różne prace, również takie, które nie są pracami w warunkach szczególnych. Łączenie tych prac z innymi pracami, które nie są w takich warunkach wykonywane, oznacza, że nie jest spełniony warunek wymieniony w treści § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia. Powyższe okoliczności Sąd Okręgowy prawidłowo rozważył i wbrew twierdzeniom apelującego nie naruszył prawa materialnego, wskazanego w apelacji.

Mając powyższe względy na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.